GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek **Nr. 135.** 23. Listopada 1829.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z *Wiédnia d. 14. Listopada.* —

Najjaśniejszy cesarsko królewski Dwór pogrążony został dzisiaj rano o godzinie w pół do dziewiątéj, w głębokim smutku, przez śmierć po krótkiéj chorobie J. K. W. Arcyxiężnéj Maryi Beatrix de Este, Xiężnéj Massy i Carrary, córki Xięcia Herkulesa Rejnalda Modeńskiego, a wdowéj (od 24. Grud. 1806.) po Arcyxięciu Ferdynandzie c. k. Feldmarszałku, Gubernatorze i Jeneralnym Kapitanie Austryjackiéj Lombardyi.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka południowa.

Podług wiadomości z Peru w gazetach nowoyorkskich, panuje tamże wielka anarchija. Wojsko lądowe i marynarka podzielone były na trzy stronnictwa, z których jedno ogłosiło się za Jenerałem Gamarra, drugie za Aguero, a trzecie za Lamarem Jenerał Lafuente zachowywał się spokojnie w Limie, wnoszą jednakże, że jest w porozumieniu z Gammarą.

Statek pocztowy z Kartageny do Bogoty płynący, został napadnięty przez rozbójników na rzéce Magdalenie między 7. i 14. Sierpnia; osadę wymordowano; zabrano 76,000 piastrów, a listy rozrzucono.

Boliwar dozwolił Kolumbijskiemu Towarzystwu kopalni wyprowadzić 1000 beczek kruszcu złotego i srebrnego.

Z Montewideo, stolicy niepodległego teraz Państwa Araguay czyli Bandy wschodniéj, nadeszły do dnia 13. Lipca dosyć pomyślne wiadomości. Położenie i klimat kraju wyborny; lecz ludność na 22,000 kwadratowych *lieues* wynosi tylko 74,000 mieszkańców. Jenerał Rondeau z Buenos Ayres, syn Francuza, jest na czele rządu; chwalą także Ministra Giro. Nowa konstytucyja będzie niebawem zatwierdzona. Każde 3000 mieszkańców poséła deputowanego, który przez czas posiedzeń pobiera codziennie 4 piastry. Warownie Montevideo i S. Sacramento będą niebawem zniesione.

Zjednoczone Stany Ameryki północnéj.

Urzędowe doniesienie północno-amerykańskiego Sekretarza Stanu P. van Buren, datowane z Washingtonu z dnia 21. Września wyraża: Prezydent wydał rozkaz, aby ta część północno-amerykańskiéj siły morskiéj, którą bez uszczerbku innéj służby użyć można, krążyła przy brzegach amerykańskich, w celu dania w razie potrzeby pomocy tamże osiadłym obywatelom Zjednoczonych Stanów.

Francyja.

W dniu 13. z. m. Królestwo Ichmość Obojéj Sycylii wraz z Xiężniczką Krystyną i Hr. Trapani, jadąc z Chambery przybyli do Grenoble. Na przeciwko dostojnych Podróżnych wyjechała Xiężna Berry, Infant Hiszpański Don Francesco de Paula wraz z swoją małżonką a siostrą Xiężnéj Berry, i Xięstwo Orleańscy; Królestwo Ichmość przyjęci zostali na granicy francuzkiéj przez król. francuzkiego Posła na dworze Neapolitańskim, Xięcia Blacas, w imieniu Króla, a przez Hr. Audenarde, Jenerała Lejtnanta, dowódzcę siódméj wojskowéj dywizyi i Barona Finot Prefekta Departamentu Isery na granicy tegoż Departamentu.

Królewskie postanowienie z dnia 1. b. m. mianuje P. Viktora de Jaigné Referendarza w Radzie Stanu i Prefekta Departamentu Doubs, Prefektem Depart. Indre i Ligery, a P. de Beaumont dotąd Prefekta Depar. Indre i Ligery, Prefektem Depart. Doubs.

Monitor prostuje swoje doniesienie względem mianowania Policyi Prefekta Pana Mangin Radcą Stanu w tém, iż nie został Radcą Stanu w służbie zwyczajnéj, lecz w nadzwyczajnéj.

Gazeta francuzka z dnia 5. t. m. zawiera następujące dyplomatyczne mianowania: Baron Durand de Mareuil mianowany jest pełnomocnym Ministrem w Brazylii, w miejscu P. Gabriac; Pan Roux de Rochelle, Minister w Hamburgu, zastąpi miejsce P. Durand de Mareuil jako pełnomocny Minister przy Zjednoczonych Stanach Ameryki północnéj; Pan Roth pierwszy Sekretarz Legacyi w Londynie, mianowany pierwszym Ministrem w Hamburgu; Hr. Alfred de Vaudreuil, pierwszy Sekretarz poselstwa w Lizbonie, zastąpi miejsce P. Roth w Londynie; a P. van Cramayel, pierwszy Sekretarz Legacyi w Hannower, P. de Vaudreuil, w Lizbonie; P. Roger został pierwszym Sekretarzem poselstwa w Konstantynopolu, a Pan de la Roche Guoerry drugim Sekretarzem poselstwa w Lizbonie.

)(

W dniu 3. Listopada jako w wiliją dnia S. Karola, wszystkie teatra paryzkie dały bezpłatne przedstawienia; tymczasem stosownie do wyraźnéj woli Króla, żadna sztuka nie ściągała się do téj uroczystości.

Monitor z d. 1. Listopada zawiera obszerne oświadczenie Hr. Ofalia, Posła hiszpańskiego na Dworze francuzkim, względem rentów hiszpańskich, w skutek którego w dniu 2. Listopada obligacyje pożyczki Gebharda poszły na 77 1/2, a nieustające renty (które dniem wprzódy jeszcze po 53 3/4 stały) na 54 3/4. Nawet o obligacyje Kortezów dopytywano się na giełdzie za 5 fr. 50 cent.

Dziennik handlowy utrzymuje, że Izby zwołane będą na dzień 10. Lutego.

W Breście i Toulonie prawie wszystkie okręty wojenne z morza powracające rozbrajają i takielaże z nich zdejmują.

Kuryjer francuzki ogłasza konwencyją względem uregulowania granic, jak zapewnia zawartą w dniu 23. Października b. r. w Saarbruick między Francyją a Prusami.

Rossyja.

— Z Petersburga d. 22. Paźdz. (3. Listop.) —

N. Cesarz Jmć, ukazem wydanym 19. Wrz. d. s. do Najświętszego Synodu, rozkazał: aby urodziny Jego Ces. Mci Następcy Tronu, Wielkiego Xięcia Alexandra Mikołajewicza, obchodzone zwykle 21. Kwietnia (3. Maja n. s.) na przyszłośc odbywały się w dzień urodzenia J. C. Mci W. X. Następcy, to jest 17. Kwietnia d. s. (30. Kwietnia n. s)

W przeszły Piątek (dnia 18.) Xżę Chosrew Mirza, z orszakiem swoim opuściwszy tę stolicę, udał się w podróż do Persyi, przeprowadzany jak i piérwéj przez Jenerała Majora orszaku Jego C. Mości Rennenkampfa 2. Liczba wszystkich różnych ekwipażów idących za Xięciem i jego orszakiem, rozciąga się do 50. Sam Xiążę jedzie w bardzo pięknéj karécie podróżnéj (*Dormeuse*), od Cesarza Jmci jemu darowanéj. Do Tyflis Jego Wysokość jechać będzie przez Moskwę, Tułę, Woroneż, Nowy Czerkask i Stawropol.

Kandydat Uniwersytetu petersburgskiego Postels, który odbył podróż w około świata na slopie »Sieniawin«, mianowany został Kawalerem orderu S. Włodzimierza 4téj klassy, przez wzgląd na usługi, które wyświadczył naukom w czasie téj podróży.

W połowie Października, znajdował się Baron Humboldt w Astrachanie.

Professorowie Uniwersytetu berlińskiego, Rose i Ehrenberg, mianowani Kawalerami orderu S. Anny 2. klassy, w nagrodę prac, podjętych w zwiedzaniu gór uralskich i altajskich z Baronem Humboldt.

Cesarz Jmć raczył potwierdzić postanowienie Komitetu Ministrów, na wniosek Ministra narodowego oświecenia, mocą którego Cesarska Akademija nauk, będzie miała wolność sprowadzania z zagranicy, bez opłaty cła, książek, narzędzi, i wszelkich przedmiotów naukowych.

Nasza gazeta handlowa z dnia 16. Października zawiera dwa postanowienia rady lekarskiéj w Ministerstwie spraw wewnętrznych. Mocą piérwszego, olej z gorzkich migdałów, jako będąc najmocniejszą trucizną, co nawet w aptékach musi być robiony z największą ostrożnością, zostaje nie tylko na przyszłość zakazany, ale oraz już znajdujący się, ma być zniszczony, ażeby nikt nie używał za środek kosmetyczny połączony z tak wielkiém niebezpieczeństwem téj tak jadowitéj substancyi. Drugie postanowienie zakazuje przedaży proszku do czyszczenia win, robionego z krwi wołowéj, zaleca oraz zniszczyć znajdujące się zapasy tegoż proszku, który z czasem ulega roztworzeniu chemicznemu i tworzy zupełnie nowe substancyje, mogące działać jak trucizna na zwiérzęcy organizm.

Dziennik petersburgski zawiera wyjątek z listu do wydawcy Gazety Tyfliskiéj, datowanego 2. Września 1829. z obozu pod Chatrak na drodze do Trapezuntu: »Po przybyciu jazdy Hajtisów do naszego obozu, widok jego zyskał jeszcze większą rozmaitość, od czasu złączenia się z nami Ibrahima Bega Władcy Tabasseranu z 50 jeźdźcami. Jazda ta różni się bardzo od wszelkiéj, którąśmy tu dotąd widzieli. Jestto wybór zręcznych młodzieńców, wybornie uzbrojonych i ubranych, zachowujących karność, biegłych w robieniu bronią i kierowaniu koniem, oraz doświadczonych w wojnie prowadzonéj w górach. Ibrahim Beg jest młody człowiek, mający około 30 lat, odznaczający się wojenną postacią i szlachetnością w obcowaniu. Należy do osób posiadających najwięcéj szacunku w Daghestanie; zarządza podległą Rossyi prowincyją Tabassaran. Niezachwiany w wierności należał czynnie do wojny z Persyją i otrzymał order Swiętéj Anny trzeciéj klassy. Kiedy po ogłoszeniu wojny przeciw Turcyi naczelny wódz wezwał go do wojska, był Ibrahim złożony chorobą, lecz skoro tylko ozdrowiał, pośpieszył najkrótszą lecz oraz najtrudniejszą drogą przez śnieżyste wierzchołki Schagh Dagh, do naszego obozu, do którego przybył dnia 2go Września n. s., zrobiwszy w 2 miesiącach przeszło 1200 wiorst, z tych 40 przez głębokie śniegi. Naczelny wódz przyjął go najuprzejmiéj, wynurzył mu tylko swój żal, że

podobno Ibrahim i jego jeźdźcy nie będą już mieli sposobności złożenia dowodów swojego męztwa. Ibrahim Beg ma wielką powagę w całym Dagbestanie. Jest zięciem Asslan Chana Kurynu i Kasakumyku, władzcy znacznéj przez Lesgirów zamieszkałej krajny w Dagbestanie. Aslan Chan, który niegdyś był dowódcą Spahów w wojsku tureckiém, jest teraz Jenerałem Majorem w służbie rossyjskiej i kawalerem orderem Ś. Anny 1. klassy.

Donoszą z Kiachty, że w ciągu tego roku wiele nieszczęść spotkało te okolice. Rzeki Onon, Dżika i Dżida tak mocno wezbrały, iż w początkach Sierpnia niszczące nastąpiły powodzie. W tym samym czasie, długo trwająca susza zniszczyła nadzieje żniwa mieszkańcom nadbrzeża Gorbicy, która równoległę płynie z rzeką Amur. Mocny grad zniszczył w d. 17. Lipca około 200 desiatyn pola wzdłuż rzeki Kilony. Tego samego losu doznały powiaty pograniczne i bliżéj Baikału przyległe. Szczęściem, że mieszkańcy tych powiatów trudniąc się chodowaniem bydła i polowaniem i korzystając także z handlu Kiachty z Chinami, w przemyśle znajdą wynagrodzenie straconego żniwa.

Dziennik Odeski z d. 30. Paźd. (11. Listop.) donosi:

— *Z Odessy dnia* 30. *Października.* —

W skutek zarazy morowéj, która się pokazała między rodziną żydowską w d. 25. Paźdz., jakeśmy donieśli (mówi tenże Dziennik) w ostatnim naszym Numerze, wszystkie sąsiednie domy zostały w d. 27. przejrzane; ponieważ na jednéj osobie pokazały się znaki zarazy, zatém takową z całą rodziną pyzeniesiono do kwarantanny portowéj. W d. 28. rano osoba ta umarła. Z pomiędzy tych, którzy do téj saméj kwarantanny zostali przeniesieni w dniach: 26. 27. i 28., umarło trzech ludzi, a sześciu zachorowało. Z tych zaś, którzy umieszczeni byli w kwarantannie tymczasowéj, jako podejrzani, jeden tylko dotknięty został zarazą. Z resztą d. 27. rano jeden żyd umarł ze znakami zarazy przy ulicy Dziegciowéj. Jego dóm i rodzinę poddano natychmiast kwarantannie. — Wczoraj i onegdaj nie było żadnego nowego przypadku.

Władze, dostrzegłszy, że niektóre osoby oddalają się od wydanych przepisów, przypominają mieszkańców, iż ci, którzy otrzymali znaki od Kommissarzy, nie mogą takowych dawać nikomu pod żadnym pozorem. Ktoby zaś był dostrzeżony, iż przekroczył rozporządzenie, zapłaci kary sto rubli, a ci, którzy nosić będą znaki sobie nie przynależące, będą aresztowani.

W ostatnich dniach wieś Dalnik, położona w obwodzie Odessy nie daleko miasta, dowiodła nadzwyczajnéj płodności. Jedna kobieta, nazwiskiem Maryja, żona mieszczanina Fikhon Gorobec, powiła troje dzieci, z tych dwóch synów a jednę córkę. Jeden z chłopców umarł po chrzcie. Dwoje żyją i najlepszego używają zdrowia.

Od d. 21. na d. 28. zawinęło do naszego portu 52 okrętów, z tych 42 z Konstantynopola, a 10 z portów zawojowanych; 13 okrętów odpłynęło, z tych 9 ładownych zbożem za granicę, a 4 do portów zawojowanych.

Multany i Wołoszczyzna.

Podług wiadomości z Bukkrestu z d. 2. Listopada, zaraza morowa w całéj Wołoszczyznie mocno się zmniejszyła, do czego oprócz najskuteczniejszych środków powietrze zimne wiele się poczyniło. W samém Bukareście w ostatnich czasach nie umierało więcéj jak jedna do trzech osób codziennie, a nawet były dni, w których nikt nie umarł. Z innych części kraju równie pomyślne nadchodzą wiadomości; w miastach Braila, Fokszany i Brailicy więcéj jak od miesiąca nikt nie umarł na tę zarazę; Silistryja zupełnie jest oczyszczona; w Kalarasz, które jest zamknięte, zmniejszyła się zaraza. — W Krajowy najwięcéj co piąty lub szósty dzień umrze ktoś na tę chorobę; — w Piteszt, Kimpina i Plojeszt tylko rzadko takie zachodzą wypadki; wszystkie inne miejsca zarażone, są prawie zupełnie oczyszczone.

Turcyja.

— *Ze Stambułu d.* 26. *Października.* —

Co godzina spodziewają się tu z Adryjanopola wiadomości o wymianie ratyfikacyi podpisanego w d. 14. z. m. traktatu pokoju. Mustafa Pasza Skutarski stoi spokojnie z korpusem swoim na leżach pod Philippopolis; zdaje się, iż jest przeznaczony do zajęcia Adryjanopola po wyjściu Rossyjan, co niebawem ma nastąpić.*)

Tymczasem wszystko przybiera tu postać spokojną. Rozkazy W. Porty i firmany datowane są podług formy zwyczajnéj w czasach wojennych z Rikiab czyli ze strzemienia W. Sułtana; okoliczność ta gruntuje się na nieobecności W. Sułtana Sanczaki-Szerif (chorągwi Proroka) ze stolicy, i ciągłego pobytu W. Wezyra w obozie Szumli. Sam W. Sułtan z częścią swojego Dworu znajduje się jeszcze w koszarach Ramitszifilik; wszelako stojący w téj okolicy obóz jest zwinięty i wojsko po większéj części w koszarach stolicy umieszczone zostało.

Szczególniejszą uwagę swoję zwróciła Porta na utrzymanie publicznego bezpieczeństwa w niektórych okolicach Azyi mniejszéj, gdzie takową nawet nie daleko saméj Smyrny, rozbojnicy i-

*) Zobacz poniżéj artykuł z Adryjanopola.

włoczące się milicyje naruszają, i na przywrócenie swojéj powagi w kilku obwodach Macedonii, któréj tameczni muzułmańscy mieszkańcy stawili opór przez dowolne z urzędu złożenie swo ch Ayanów. Przeciwnie zaś wszczęte w Alepo rozruchy, z początku niebezpieczne, ponieważ byli naczelnicy Janczarów poczęli się pokazywać czynnymi, zostały szczęśliwie przez rozstropność i gorliwość tamecznego Gubernatora Alego Beja, utłumione.

Jako dobroczynny skutek przywróconego pokoju, uważają przywołanie od czasu powstania Greków do Brussy i innych miejsc Azyi mniejszéj, wygnanych Fanaryjotów, którym dozwolono teraz powrócić do Konstantynopola, o co się tyle razy napróżno starali. Pochlebiają sobie nadzieją, iż téj saméj łaski doznają także Ormianie Katolicy od lat dwóch ze stolicy oddaleni. Kilku z tych wygnanych przybyło już do stolicy bez przeszkody ze strony W. Porty, i kościoły katolickie zwiedzane bywają jak przed użyciem owego środka surowości.

Dotychczasowy Nasir (Dozorca) przedmieść Galata i Pera, Mahmud Aga, jest złożony i miejsce jego dano Chasinedarowi (Podskarbiemu) Kapudana Paszy, Nuri Bejowi; były Reis Efendi Hamid Bej, mianowany został Intendentem obozu W. Wezyra.

Jak słychać, Hrabia Alexy Orłow, jeden z rossyjskich Pełnomocników przy układach pokoju w Adryjanopolu, otrzymał rozkaz udać się ze szczególném zleceniem do Konstantynopola.*) Halil Pasza przeznaczony na nadzwyczajnego Posła do Petersburga, jeszcze tu bawi; wszelako wszystko gotowe do jego podróży, aby za pierwszym rozkazem mógł wsiąść na fregatę wojenną i popłynąć do Odessy.

Żegluga na morzu czarném, pomimo opóźnionéj pory roku, rozpoczęła się zaraz po zawarciu pokoju z niezwykłą już od dawnego czasu dzielnością; i zawinęło tu już kilka okrętów ładownych zbożem w portach Rossyjskich. Atoli niestety, podczas burzy zaszłéj przeszłego tygodnia rozbiło się blisko ujścia Bosforu kilka okrętów, które ztąd odpłynęły, a między temi jeden austryjacki, którego jednakże osada została ocalona. —

*) Porównaj artykuł z Odessy w Nrze. 133 Gaz. n. — Podług wiadomości z Neapolu, zawinęła w d. 27 z. m. do tamecznego portu fregata: Xiężna Łowicka, która zawiezie do Konstantynopola P. Ribeaupierre, jako ces. Rossyjskiego Posła przy W. Porcie.

(Przyp. Dostr. Austr.)

Podług doniesień z Adryjanopola z d. 30. Października nadeszła tamże w d. 27. wspomnionego miesiąca ratyfikacyja pokoju N. Cesarza Jmci Rossyjskiego, i dnia następującego obiedwie ratyfikacyje (ze strony W. Sułtana już w d. 27. Września była podpisana) przez Pełnomocników Rossyjskich i Ottomańskich w główněj kwaterze Feldmarszałka Hrabiego Diebitscha Zabałkańskiego zostały wymienione.

Jak słychać, Rossyjanie wyjść mieli w dziesięciu dniach z Adryjanopola i główna kwatera Feldmarszałka Hrabiego Diebitsch miała być przeniesiona na zimę do Selimna przy stopie Bałkanu. Piąty i szósty korpus wojska Rossyjskiego wyruszyły już z Adryjanopola w celu powrócenia do Rossyi.

Wiadomości handlowe.

— *Z Warszawy.* —

Za sto złtp. w listach zastawnych żądano w d. 14. Listopada złtp. 96 gr. 13, płacono złtp. 96 gr. 3.

Od d. 5. do d. 12. b. m. bardzo nieznaczne robiono interesa na pszenicę. Sprzedano ją po złtp. 18 do 23.

— *Z Amsterdamu d. 7. Listopada.* —

Dnia wczorajszego miała pszenica znaczny odbyt na wysłanie; na konsumpcyję mało kupowano. Płacono 125funtową pstrokatą polską po 270 fl.; królewiecką 128fun. czerwoną po 268 fl. (Łaszt amszterdamski trzyma 28 1/4 korcy miary polskiéj; 1 fl. hol. 3 złtp. 13 1/5 gr.)

— *Z Hamburga d. 10. Listopada.* —

Obligacyje udziałowe polskie z dostawą na d. 1. Grudnia, żądano 111 1/2; płacono 111 1/4; z dostawą na d. 1. Stycznia, żądano 112, płacono 111 3/4 mk. za sztukę.

— *Z Wrocławia d. 12. Listopada.* —

Listy zastawne polskie stoją 96 1/3. — Obligacyje udziałowe polskie 56 5/12 tal. Ceny najwyższe szefli pszenicy 1 tal. 28 śr. — żyta 1 tal. 12 śr. — jęczmienia 1 tal. — owsa 24 1/2 śr.

(Do tego Numeru Gazety dołączony jest Ner. 47. Rozmaitości.)

Redaktor: Mikołaj Michalewicz; Drukiem: Piotra i Augusta Pillerów.